

הכתוב בין סממני הקטורת למרות שריחה רע, שצריכין להיות כולם באגודה אחת¹¹⁵.

האומר: **על קן צפור יגיעו רחמיך**, דהיינו, שאומר: כשם שרחמיך מגיעין על קן ציפור — כך חוס ורחם עלינו,

וכן האומר: **על טוב יזכר שמך**, שנודה לך דווקא על טובותיך,

וכן האומר: **מודים, מודים, שאומר שתי פעמים "מודים" כשכורע,**

בכל הני — **משתקין אותו**. וטעמא מפרש בגמרא.

המכנה בעריות, שאומר שפרשת עריות דברה בכינוי [וכינוי לשון היפך הוא, שמהפך דיבורו לשבח או לגנאי], ולא נתכוונה לעריות ממשי, אלא, כשאמר הכתוב: "ערות אביך וערות אמך לא תגלה" — הכוונה למגלה קלון אביו וקלון אמו, שציוה הכתוב שלא לגלות דבר קלון שבהם¹¹⁶ — **משתקין אותו**.

האומר: **"ומזרעך לא תתן להעביר למולך"** — לא תתן לאעברא בארמיותא, דהיינו, שאומר שכוונת הכתוב לומר, שלא תבוא על הנכרית, ותוליד בן לעבודה זרה — **משתקין אותו בניזיפה**¹¹⁷.

וטעמא, שהרי הוא עוקר הכתוב ממשמעו,

115. כך פירש רש"י. והר"ן פירש, דבאותו זמן היו אפיקורסין שהיו מאמינין בב' רשויות, אחד מיטיב, ואחד מריע. והאומר "יברכוך טובים", משמע, יברכוך אותן שאתה מיטיב להם. והרי זו אפיקורסות, שנראה שאינו אלוה אלא להם [והכי איתא בירושלמי פ"ד ה"י, עיי"ש].

והטורי אבן הביא, דרבינו יונה [בסוף פ"ה דברכות] פירש דה"ק: הטובים, דהיינו אותם שהשפעת עליהם טובה, הם יברכוך. וזה דרך אפיקורס, שאומר דמשום דכתיב: "ואכלת ושבעת וברכת", דוקא השבעים יש להם לברך, ולא לאחרים [והריטב"א כתב, דדרך מינות הוא זה שאומרים שאינו חייב לברך עד שישבע, והרי חכמים דקדקו עד כזית ועד כביצה. והכי איתא בעוד ראשונים].

עוד פירש המאירי, דה"פ ד"יברכוך טובים": הטובים, דהיינו השלויים והשקטים מדאגות ואנחות — הם יברכוך. אבל העניים — במה יברכוך? והוא דרך מינות. עיי"ש שהביא עוד פירושים.

116. כך פירש רש"י. והרמב"ם בפירוש המשניות מפרש, דהיינו שכינה בלשון נסתר במקום לשון נוכח. שאמר במקום "אביך ואמך ואחותך" — "אביו ואמו ואחותו". ועיי' בטורי אבן שתמה עליו.

117. ובתפארת ישראל כתב, דהיינו דווקא בכה"ג, שמתרגם לא תתן לאעברא בארמיותא, דמשמע מדבריו דדווקא על הארמית אסור לבוא, אבל משאר אומות — שרי. אבל אם יתרגם שלא יבעל בת כל האומות — שפיר דמי. דכן תרגם יונתן בן עוזיאל.

והתוספות יו"ט הביא, דבערוך איתא הכי: "האומר מזרעך וכו' בארמיותא. פירוש, לא תתן מזרעך באומה ידוע שמעבירין זרעם למולך, כגון ארמיים. שאתה גורם להעביר זרעך למולך. ומכלל דבריו משמע, ששאר האומות, שאין מעבירין זרעם למולך — מותר! לפיכך משתקין אותו בניזיפה. אלא פירוש הכתוב כתנדבר"י: בישראל הבא על הגויה והוליד בן לע"ז הכתוב מדבר, דלא שנא מולך משאר ע"ז". עיי"ש.